

# Onze collectes

## *Zijn onze collectes de tienden uit het oude testament?*

*J.P. Spoor*

### Voorwoord

Deze spreekbeurt is gemaakt ten behoeve van een gemeentemiddag in Vrouwenpolder gehouden op 19-03-2005. De volgende op Oude Sporen gepubliceerde artikelen zijn gebruikt:

“*Waarin beroven wij U?*”

door: E. Dennett.

“*De tienden*”

door: J. van der Bijl

“*De tienden – een regel voor de wekelijkse collectes?*”

door: M. Seibel

“*Eenheid en Gemeenschap*”.

door: J.N. Voorhoeve

“*Het evangelie naar Mattheüs*”.

door: Etude de Lausanne

“*Het geld van de Bijbel*”.

door W.J. Hocking

Gedeeltes van bovengenoemde artikelen zijn overgenomen in onderstaande bladzijden en aangevuld met enkele overdenkingen. Er zal zeker veel meer uit de gedeeltes te halen zijn, maar dat de Heer het mag gebruiken zoals Hij wil.

Jan Paul, Oost-Souburg, 18-03-2005

### Inleiding

De vraag of christenen op zijn minst ook “de tienden” moeten geven van hun inkomsten komt regelmatig terug. De reden van deze vraag is vaak een regeltje voor het gemak, zodat je vanuit een antwoord daarop het eigen geweten gerust kan stellen: “Ik geef genoeg”. Maar zo makkelijk is die vraag niet te beantwoorden. Daarvoor moeten we eerst weten wat dan die “Tienden” zijn en waar ze vandaan komen.

Ten tweede zal iemand zeggen: “We leven toch niet onder de wet? We moeten toch niet de tienden geven?” Ook op deze vragen moet een goed antwoord gegeven worden. Wat is de Nieuw Testamentische manier van geven. Mogen we nu minder geven? Of moeten we juist meer geven?

Onze collectes die wekelijks rondgaan bestaan uit twee hoofddoelen:

- **Het werk van de Heer.** Uit deze collecte worden de werkers die gedeeltelijk of voltijds hun tijd besteden aan het zogenoemde “werk van de Heer”.
- **De behoeften der heiligen.** In principe is dit de kas voor de armen. In onze huidige tijd – hoewel – vaak voor onze broeders en zusters in het buitenland die het minder hebben.
- Een derde collecte “Lokaal” is nodig voor de huishoudelijk zaken. We moeten huren en daar zijn kosten aan verbonden.

In het buitenland is er vaak maar één collecte, maar hier in Nederland is bovenstaande de gangbare gang van zaken.

Ons probleem is dus: Hoeveel moeten we eigenlijk geven? En vaak kunnen we dan gelijk de “Tienden” opnoemen en zeggen als we daar maar aan voldoen en liefst wat meer, dan zijn we in ieder geval **“beter dan wat de wet voorschrijft”**. We zullen eens kijken waar “de tienden” allemaal genoemd worden.

## Genesis 14:18-20

Hier is voor het eerst sprake van het offeren van de tienden (zie ook Ps. 110:4 en Hebr. 7:1-10). Abraham – de voorvader van Levi – gaf aan Melchizedek, de koning van Salem, nadat deze hem gezegend had, van de hele buit “de tienden”.

Melchizedek (Koning van de Vrede) is een beeld van de Heer Jezus. Hij brengt brood (leven) en wijn (vreugde) voort en zegent Abraham. Abraham erkent deze Melchizedek als zijn meerdere door hem de “Tienden” van de buit te geven.

We kunnen dus een principe hieruit leren dat wanneer wij gezegend worden. Wij het tiende deel hiervan mogen aanbieden aan God. Iemand schreef: **het tiende deel staat eigenlijk voor het geheel** en vergeleek dat met de besnijdenis. Ook daar wordt een klein deel afgesneden van het geheel. Maar de **toepassing geldt echter voor het geheel**. Abraham draagt als het ware zijn overwinning door de gave van de “Tienden” dus op aan God via de priester van God, de Allerhoogste.

We lezen niet dat Abraham daarvoor opdracht had gekregen en evenmin dat het een vaste instelling zou worden. Maar er is ook een verband tussen priesterschap en de tienden. In Hebreëen 7:1-10 wordt niet tegen ons gezegd dat wij dit ook moeten doen.

## Genesis 28:22

Jakob is op de vlucht naar Mesopotamië en komt in Bethel. Als hij slaapt droomt hij over de opgerichte ladder. Hij zegt van die plaats dat het een huis Gods is (Bethel) Jacob belooft God stipt de tienden te zullen geven van alles wat God hem zou geven.

Het beloven van de “Tienden” is een reactie van Jakob op de beloofde zegen van God. Hoewel het “als” of “indien” van Jakob een eigenwillige voorwaarde of onderhandelen is, zien we toch dat het geven van de “Tienden” hier verbonden is met **een belofte van zegen**. Ook hier is het een vrijwillige en een persoonlijke gave. Vergelijk dit eens met 1 Korinthe 4:7 *“En wat hebt u, dat u niet hebt ontvangen?”*

## Leviticus 27:30-33

Hier is het geven van tienden een wet voor Israël. **De Here God, de Eigenaar van alles**, zegt dat het tiende van gewas en vee van Hem is. De Israëlieten zouden in het land komen (overvloeiend van melk en honing) en dus gezegend door de Here. Omdat de wet erbij is gekomen is het **geen vrijwillige gave meer maar wet**.

Voor de vruchten van het land is er een mogelijkheid om te lossen alleen moest er dan 20% bijgevoegd worden.

Bij het vee moest alles onder de staf doorgaan en geteld worden. Het tiende getelde was voor de Here, dit mocht niet verruild worden. Deed men dat toch dan was ook het verruilde voor de Here. Het was de Here heilig en het mocht niet gelost worden.

We zien dat wat aan de Here toebehoort niets mag worden afgedaan. We mogen ook niet onderzoeken of het goed of slecht is. Hoe wij het “Tiende” beoordelen doet er niet toe.

## Numeri 18:21-32

God geeft de tienden als erfdeel aan de Levieten. Wij zien hier het doel van de “Tienden” het is voor hen die dienst doen. Want:

- a. zij hadden zelf geen erfdeel;
- b. het was een vergoeding voor dienst in het heiligdom. Waren zij slecht af? De Levieten gaven een tiende van de tienden aan Aäron voor de priesters.

De Levieten hadden echter wel de plicht in tegenstelling tot het volk (Leviticus) om alleen het beste te brengen. Diegenen die dienst doen in de tent der samenkomst moeten het beste brengen. Zij hebben namelijk een beter geestelijk onderscheid en hebben dus een grotere verantwoordelijkheid.

Iedereen in het volk van God draagt dus bij aan het werk van de Heer.

## Deuteronomium 12:6, 11-19

De plaats waar de tienden gebracht moesten worden. De plaats waar Zijn naam zou wonen. De plaats die God verkiezen zou, het heiligdom, waar ook de offers gebracht werden.

Maar ook de plaats waar de tienden gegeten mochten worden. Voor het aangezicht van de Here. Niet thuis, alleen maar gezamenlijk, met de Leviet. Een vreugdemaal voor het aangezicht van de Here. Waarbij men de Leviet niet aan zijn lot mocht overlaten. Want die woont bij ons. Wat is het een voorrecht, dat wij allen Gods medewerkers mogen zijn door onze offers, gebeden en door onze gaven, zowel fysiek als geestelijk! En laten wij wel bedenken, dat als de Heer ons meer toevertrouwt Hij ook meer arbeiders bij ons wonen, waarom we zo vaak en zo terecht bidden. Laten wij getrouw zijn in hetgeen Hij ons toevertrouwt!

Waar is in het Nieuwe Testament verband tussen geestelijke en stoffelijke offeranden? (Hebr.13:15,16)

## Deuteronomium 14:22-29

Het verdienen moest stipt gebeuren (1 Kor. 16:2). Het mocht in geld omgezet worden. Resultaat: een vreugdemaaltijd voor het aangezicht van de Here van Levieten en Israëlieten, etend van de tienden (zie ook 12:7-17-18). Geven is een vreugdevolle zaak! Het is zaliger te geven dan... (Hand. 2:44-46).

De tienden waren vereist van het volk van het koren, de most en de olie en de eerstgeborenen van groot en klein vee (vs. 23). Maar ook: opdat gij God uw leven lang leert vrezen.

In vers 28-29 vinden we iets nieuws: de drie-jaarlijkse tienden. Die werden niet in het heiligdom gebracht, maar in de poorten. Ze waren bestemd voor Leviet, vreemdeling, wees en weduwe. Vers 29 verbindt de zegen van de Here ermee. “*de vrucht, die rijkelijk op uw rekening komt*” (Fil. 4:17).

- De gewone tienden zijn te vergelijken met onze offers van... (Het werk van de Heer; Fil. 4:18).
- De drie-jaarlijkse met... (Behoeften van de heiligen; Rom. 12:13; 2 Kor. 9:8-12).

## Deuteronomium 26:12-15

Bij het geven van de armen-tienden in het 3e jaar moest ook iets gezegd worden. In het eerste deel van dit hoofdstuk bij de mand met eerstelingen vinden we een verklaring met de nadruk op de verlossing. Bij deze tiende ligt de nadruk op de zegen. Merkwaardig woord: Ik heb het heilige uit het huis weggedaan. Vergelijk met 1 Korinthe 16:2.

Dit waren alle teksten over tienden in de wet van Mozes. <sup>1</sup>

## 2 Kronieken 31:5, 6, 12

In de tijd van opwekking onder Hizkia wordt het overvloedig geven van de tienden vermeld. Harten vol liefde en ijver voor de Heer en zijn dienst zijn bereid ook stoffelijke dingen Hem toe te wijden. Het is voor levieten zodat zij met al hun krachten zouden kunnen wijden aan de wet des Heren.

Opvallende is in dit gedeelte dat diegene die het oppertoezicht heeft KonanJahu heet (JHWH heeft tot stand gebracht). De tweede heet: Simi (vermaard). Laten we altijd voorop stellen dat de Here het tot stand brengt en dat onze roem op de tweede plaats staat (2 Kor. 9:1-7).

De opbrengst van de collecten weerspiegelen wel een beetje het geestelijk peil van een gemeente.

## Nehemia 10, 12 en 13

Nehemia 10:37-38. Na de ballingschap ook herstel van de tienden. Priesters en Levieten verzamelen de tienden.

Nehemia 12:44. Mannen aangesteld over de voorraden en men verzameld naar dat men akkers (welvaart) heeft (1 Kor. 16:2). Deze gave van “de tienden” zijn de reden van de blijdschap van het volk over de Levieten- en priesterdienst. Want zij konden daardoor hun werk ongestoord doen.

Nehemia 13:5-12. Al weer verval! Levieten naar hun akkers, uit armoede. In het vertrek van de tienden zat familie van Eljasib (God herstelt) namelijk Tobia (Jahweh is goed). Dienst in de schatkamer moet nooit gebeuren naar eigen inzicht, vriendjespolitiek of uit

---

<sup>1</sup> Tussen haakjes: 1 Samuel 8:15 en 17 spreken over tienden, maar die de koning zou vorderen. Dit is dus heel iets anders.

familiebelangen. Hoe goed en juist het ook lijkt. Laat dit nooit vermengen! Die huisraad moet eruit.

We moeten waakzaam blijven! Want we verslappen gauw !

## Amos 4:4

De profeet veroordeeld de afvallige eredienst van Israël, waarbij men ook nog wel tienden bracht, maar niet voor de Here God. Zij gingen naar eigen plaatsen (3:14) om slachtoffers te brengen. Zij ontetden daarmee de belofte van Jakob uit Genesis 28. Zij brachten lofoffers van het gezuurde. Zij verdrukten en vertraptten de armen en waren ongehoorzaam (vs.1). De Here zegt: *“Zoek Mij en leeft”* (5:4).

## Maleachi 3:8-16

Maleachi is een profeet van na de ballingschap. Het hele volk beroorde God door de tienden achter te houden. De Here wil hen wakker schudden en stelt hen de vraag: *“Mag een mens God beroven?”* En zij stellen een brutale wedervraag: *“Waar in beroven wij U dan?”* *“In het de tienden en het heffoffer”* zegt God.

Dat is iets voor ons om over na te denken: we kunnen God beroven! Men redeneerde zo: het is een slechte tijd, we kunnen geen tiende geven. Maar het was andersom: omdat ze de tienden niet gaven, hield God de zegen achter! Het is een kwestie van geloof. Beproof God en Hij opent vensters van de hemel.

Natuurlijk is het wel zo dat het principe van de Mozaïsche economie was: zegen op basis van gehoorzaamheid (Deut. 28) Als het volk zou gehoorzamen dan zouden ze ongelimiteerd gezegend worden op aarde. Met christenen is dat anders, hun zegen en de beleving van hun zegeningen is afhankelijk van hun wandel en gehoorzaamheid aan het Woord.

Maar deze geestelijke zegeningen zijn ook afhankelijk of de arbeiders hun werk kunnen doen. Is onze vruchteloosheid of het gebrek aan zegen in de gemeente, in de eredienst en woordbediening, niet terug te voeren op de instelling van ons hart? Omdat wij God onze rijkdom onthouden?

*“En God is machtig alle genade overvloedig te doen zijn jegens u, opdat u in alles, altijd in bezit van al het nodige, overvloedig bent tot alle goed werk, zoals geschreven staat: 'Hij heeft uitgestrooid, hij heeft aan de armen gegeven; zijn gerechtigheid blijft tot in eeuwigheid'. Hij nu die aan de zaaier zaad verschaft en brood tot voedsel, zal u het zaaisel verschaffen en vermenigvuldigen en de vruchten van uw gerechtigheid doen toenemen, zodat u in alles rijk wordt tot alle liefdadigheid, die door ons dankzegging bewerkt aan God. Want de dienst van deze bediening voorziet niet alleen in de behoeften van de heiligen, maar is ook overvloedig door vele dankzeggingen aan God, daar zij door de beproefdheid van deze dienst God verheerlijken wegens de onderwerping van uw belijdenis aan het evangelie van Christus en wegens de liefdadigheid van de gave aan hen en aan allen, en door hun gebed voor u, daar zij naar u verlangen wegens de uitnemende genade van God over u. God zij dank voor zijn onuitsprekelijke gave”* (2 Kor. 9:8-15).

## Het Nieuwe Testament

Het Nieuwe Testament spreekt maar een paar keer over tienden: Matth. 23:23; Luk. 11:42; Luk. 18:12 en Hebr. 7:1-10

In Mattheüs 23:23 en Lukas 11:42 en Lukas 18:12 gaat het steeds over de manier waarop Farizeeërs de tienden brachten.

In Hebreëen 7:1-10 staat het in direct verband met het priesterschap.

## Mattheüs 23:23; Lukas 11:42

**In Mattheüs 23:23** vinden we het vierde "Wee u" tegen de trotse Farizeeën die godvruchtiger wilden schijnen dan de anderen, door de tienden te betalen van kleine kruiden die in de wet niet genoemd worden (Lev. 27), terwijl zij belangrijker dingen nalieten die de wet van het volk eiste; *"het oordeel, de barmhartigheid en de trouw"*. Dat zijn de openbaring van karaktertrekken van het goddelijke leven die waarde hebben voor Zijn hart. De Farizeeën bezaten dit leven niet en konden zij er ook de vruchten niet van voortbrengen.

De rede van de Heer Jezus gaat over huichelachtigheid van de leiders van het volk en de profetie over wat over dit geslacht gaat komen. Het spreekt dus niet direct tegen ons als christenen. Maar drie lessen kunnen we er wel uit trekken:

1. Laten wij er ook voor oppassen ons vromer voor te doen dan wij het in werkelijkheid zijn. Annanias en Saffira huichelden op die manier en dat bracht het oordeel van de Heer over hen (Hand. 5).
2. We kunnen geld geven en onze plichten vervullen zonder dat ons hart erbij betrokken is. Als wij op die manier geven is dat wat wij geven alleen maar voor de vorm en om ons beeld naar onze omgeving in stand te houden of om op te vallen. We zijn dan niet echt. Als het alleen maar een plicht is, heeft onze gave geen waarde voor God.
3. Laten we rechtvaardig zijn (geven wat nodig is, wij weten toch wat we zelf nodig hebben?), barmhartig (medelijden in moeilijkheden) en trouw (elke week).

**In Lukas 11:42** vinden we een iets andere benadering wel over dezelfde handeling die de Farizeeën deden, maar nu gaan ze voorbij aan het oordeel en de liefde van God. Het is hier het eerste "wee u" tegen de Farizeeën. Als dienstknechten (Lukas) hebben wij altijd voor ogen wat onze Meester graag zou willen en vanuit dat oogpunt moeten wij ons gedragen in wat we geven aan anderen. Wat zijn Gods oordeel (gedachten) en Gods liefde in een bepaalde gave die we zouden kunnen doen.

## Markus 12:41-44

Hoewel in deze tekst niet het woord "tienden" wordt genoemd wil ik er niet aan voorbijgaan. De Heer zit in dit gedeelte tegenover de schatkist, ongetwijfeld zag de Heer enkelen, die de tienden van hun bezittingen gaven. Maar hoeveel zij ook gaven, zij schoten in vergelijking met de weduwe allemaal tekort. Hij zegt niet, dat hun giften geen waarde had, maar de gift van de weduwe was groter. Haar offer werd beoordeeld naar de kwaliteit en niet naar de kwantiteit. Dat is de beoordeling van de Heer. Wij kunnen onze gaven daarop afstemmen. De weduwe gaf God van haar armoede. De rijken gaven van hun overvloed. Een soortgelijke

opofferende geest lezen we van de gemeenten in Macedonië, die in een tijd van veel beproeving en verdrukking de overvloed van hun blijdschap toonden en in hun diepe armoede overvloedig zijn geweest in de rijkdom van hun liefdadigheid. (2 Kor. 8:2)

## Hebreeën 7:1-10

*“Aanschouwt nu hoe groot deze was, aan wie zelfs de aartsvader Abraham een tiende van de buit gaf”*. Er wordt niet in direct gezinspeeld op het geven van tienden door christenen, maar tussen de regels door kunnen we denk ik de volgende les leren:

Als deze Melchizedek zo groot was dat een grote aartsvader van het geloof aan hem de tienden gaf. Hoeveel te meer zijn dan de kinderen (Levieten) schuldig aan Hem te geven die een beeld vindt in deze Melchizedek *“koning van de gerechtigheid, en vervolgens ook: koning van Salem, dat is koning van de vrede, en terwijl hij zonder vader, zonder moeder, zonder geslachtsregister, zonder begin van dagen of einde van leven is, maar op de Zoon van God lijkt, blijft hij priester voor altijd”* onze Heer Jezus *“want van Hem wordt getuigd: U bent priester tot in eeuwigheid naar de orde van Melchizedek”* (vs. 17).

Het gaat in dit vers natuurlijk om de Grootheid van deze Persoon. Hij is het waard om onze eerstelingen en tienden van lof en dank te ontvangen, vanwege de verlossing die Hij heeft bewerkt en Hij is naar ons toegekomen om ons te zegenen met brood en wijn. We zijn het mindere dat gezegend worden door de Meerdere. Zijn wij niet verschuldigd om hem de lof en eer te geven. De geestelijke “tienden” van ons land en wat onder hand is doorgegaan? Natuurlijk zijn we niet onder de wet maar Hebreeën 13 vers 15 en 16 zeggen: *“Laten wij dan door Hem voortdurend een lofoffer brengen aan God, dat is de vrucht van de lippen die zijn naam belijden. En vergeet de weldadigheid en de mededeelzaamheid niet, want in zulke offers heeft God een welbehagen.”*

## Slot

Wat is het een voorrecht, dat wij allemaal Gods medewerkers mogen zijn door ons gebed en door onze gaven!

Er staat geschreven, dat God een blijmoedige gever lief heeft. God heeft natuurlijk ál de Zijnen lief, maar speciaal hun, die met een gelukkig hart dat wat hebben aan anderen geven.

Als we niets over hebben voor de dingen van de Heer, hebben we soms allerlei uitvluchten: "Er is zo veel te geven!" Wanneer ons hart ruim is, een echt Christelijk hart, dan bekijken wij iedere gelegenheid tot geven als een zegen van de Heer. *“U hebt het voor niets ontvangen, geeft het voor niets”* (Matth. 10:8) Dit beginsel moet ons leiden, ook de arbeiders van de Heer, die hun geestelijke gaven om niet geven, en van het stoffelijke ook weer meedelen.

En nooit is het de vraag, of ik rijk ben. Een gever is aangenaam naar dat hij heeft. En dan moet er ook de bereidvaardigheid zijn om te geven. Elke gave is aangenaam van hem, die meedeelt, naar dat hij heeft. God rekent niet hoévél, maar van hoeveel hij geeft.

Zo behoeven we dan ook niet met tienden te rekenen. We zijn niet ondér de wet. Wel mogen we de tienden soms gebruiken ter vergelijking voor onszelf, of we genoeg geven. Want onder de genade geven we anders dan onder de wet. De vraag is, eigenlijk nooit hoeveel we geven, maar hoeveel we overhouden. De berekening moet zijn *“naar vermogen”*. Daarin moeten we ons oefenen en hebben we de wijsheid van de Heer nodig. Dan worden we bewaard om af te wijken in de een of andere richting.

Tienden staan in verband met het aards priesterschap. De Levieten en priesters moesten er van leven. Het hoort bij het wereldlijk heiligdom (Hebr. 9:1). *“Als het priesterschap verandert wordt, vindt er ook noodzakelijk verandering van wet plaats”* (Hebr. 7:12).

Onze Hogepriester is niet op aarde, maar hierboven aan Gods rechterhand. En op aarde is er niet een priester die optreedt voor een groep anderen, maar alle gelovigen zijn priesters. De wet van de tienden geldt niet meer voor ons, zoals wij ook van de hele wet zijn vrijgemaakt.

Mogen we daaruit de conclusie trekken dat het er niet toe doet hoeveel wij van onze inkomsten weggeven? Zou God nu in plaats van met 10% ook wel met 2 of 3% genoegen nemen? Wie zo denkt, heeft weinig begrepen van de ware christelijke positie, van de liefde die de vervulling van de wet is (Rom. 13:10).

Zonder enig bevel gaven de eerste christenen in Jeruzalem niet 10 % maar 100%! (Hand. 2 :45). Dat hoeft niet, maar de liefde zal ons dringen niet zo weinig mogelijk, maar zo veel mogelijk te geven.

Dwang komt voort uit een wet, maar de liefde geeft dankbaar en blij wat ze kan, en geniet daarin bijzonder de gemeenschap met God, de grote Gever (2 Kor. 9:7). Naar dat de gelovige welvaart heeft (1 Kor. 16:2), verwacht de Heer een milde gave van hem voor Zijn werk en voor de behoeftige heiligen.

Waarom staat er : *“Vergeet de weldadigheid en mededeelzaamheid niet”* (Hebr. 13:16)? Omdat wij geneigd zijn om dit te vergeten, en dan haastig en willekeurig nog wat uit onze portemonnee vissen. Even zien of we nog wat overgehouden hebben.

*“Vereer de Here met uw rijkdom en met de eerstelingen van al uw inkomsten”* (Spr. 3:9). De Heer heeft eerst recht op zijn deel. Zouden we Hem durven beroven? Alles wat we hebben is van Hem. Nu mogen we Hem iets teruggeven! Het hart dat Hem liefheeft, zal Hem niet met zo weinig mogelijk afschepen, maar het zal doen wat het kan (Mark. 14:8).